

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 374/2019-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Ivan Spišiak – advokát s. r. o, Nad plážou 7, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ivan Spišiak, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 144/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 144/2014 porušené boli.

2. Okresnému súdu Lučenec **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 144/2014 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie 2 500 € (slovom dvetisíc päťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Lučenec p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov), ktorú je Okresný súd Lučenec p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ivana Spišiaka, Nad plážou 7, Banská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. mája 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou úspešne namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 144/2014 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že namietané konanie bolo iniciované na základe s'ťažovateľovej žaloby doručenej okresnému súdu 25. septembra 2014 podanej v súvislosti s neoprávneným užívaním pozemku s'ťažovateľa zo strany žalovaného a ku dňu podania ústavnej s'ťažnosti nebolo právoplatne skončené. Podľa názoru s'ťažovateľa ide o konanie, ktoré trvá tak neobyčajne dlho, že ho možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3. Sťažovateľ zároveň považuje postup okresného súdu za neefektívny. Domnieva sa, že jeho nárok voči žalovanému nie je právne zložitý, naopak, je jednoznačný, a aj preto k nemu existuje stabilizovaná judikatúra. V predmetnej veci neexistujú skutočnosti, ktoré by svedčili o mimoriadnej faktickej zložitosti sporu, pričom je zrejmé, že okresný súd sa zbytočne zaoberá podaniami žalovaného, ktorý svojím konaním spôsobuje len prietáhy v konaní. Okresný súd však uvedenému neprikladá žiadnu váhu a naďalej koná ako pasívny pozorovateľ.

4. Za prietáhy v konaní sťažovateľ nepovažuje len pasívny postoj okresného súdu voči žalovanému, ale rovnako aj pasívny postoj voči sťažovateľovi. Príkladom je aj samotné rozšírenie žaloby zo strany sťažovateľa z 3. novembra 2017. Do dnešného dňa v samotnej veci okresný súd nerozhodol vôbec, aj keď predmetné rozšírenie priamo súvisí s charakterom sporu, keďže výška bezdôvodného obohatenia sa stále zvyšuje. Rozhodnutie o tomto návrhu zo strany okresného súdu má tak pre sťažovateľa zásadný význam.

5. Sťažovateľ dal zároveň ústavnému súdu do pozornosti, že Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) vyslovil v odpovedi na jeho sťažnosť, že je dôvodná, pretože sporná vec z hľadiska celkovej dĺžky konania prekračuje medze primeranosti a prietáhy boli spôsobené aj nečinnosťou okresného súdu v čase od 13. júla 2015, keď okresný súd odročil pojednávanie pre účely nariadenia znaleckého dokazovania, pričom znalecké dokazovanie bolo nariadené až uznesením z 26. augusta 2016.

6. Podľa názoru sťažovateľa je nemysliteľné, aby žalovaný po takom dlho trvajúcom konaní stále nevedel predložiť a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, a to ani v dodatočne súdom určenej lehote. Za neefektívny preto sťažovateľ považuje aj postup okresného súdu pri nariaďovaní pojednávaní a samotný obsah procesného vedenia pojednávaní. Hoci z počtu a frekvencie pojednávaní by sa mohlo zdať, že aktivita okresného súdu je veľká, opak je však pravdou. Viaceré pojednávania boli nadbytočné, nemali žiadny praktický význam pre meritórny postup, resp. okresný súd pojednávanie odročil, hoci na to nebol dôležitý dôvod.

7 . Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru v bode 1, a zároveň žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 500 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

8. Uznesením č. k. I. ÚS 374/2019-16 zo 17. septembra 2019 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu uvedených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

9. Na výzvu ústavného súdu predseda okresného súdu listom zo 6. februára 2020 ústavnému súdu oznámil, že *„ide o skutkovo a práve zložitú vec, kde bol viackrát menený žalobný návrh zo strany žalobcu. Bolo potrebné nariadiť vo veci znalecké dokazovania, čo všetko vo svojom súhrne vplývalo na samotnú dĺžku konania.“*

10. Právny zástupca sťažovateľa na vyjadrenie predsedu okresného súdu reagoval podaním zo 17. februára 2020, v ktorom zotrval na podanej ústavnej sťažnosti. V podstatnom uviedol: *„Zmeny našich žalobných návrhov vyplynuli výlučne z povahy veci samej, nakoľko výška bezdôvodného obohatenia sa pri týchto veciach mení v nadväznosti na dĺžku prejednávania veci na súde samom. Z tohto dôvodu bol tak žalobca nútený v priebehu konania samotného meniť petit v nadväznosti na uplynutie času prejednávania veci na vecne a miestne príslušnom súde, nakoľko s plynutím času sa suma bezdôvodného obohatenia navyšuje. Po podaní žalobného návrhu žalobca tak nie je schopný odhadnúť aká bude konečná výška bezdôvodného obohatenia.“*

11. Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

12. Zo zapožičaného spisu okresného súdu, ktorý sa nachádzal v súčasnosti na krajskom súde, vyplývajú tieto podstatné procesné úkony okresného súdu a sporových strán:

Návrh platobného o zaplataenie 3 012,06 € s prísl. z titulu vydania bezdôvodného obohatenia a náhrady škody bol doručený miestne nepríslušnému Okresnému súdu Banská Bystrica 14. februára 2014 (sp. zn. 7 Ro 53/2014). Dňa 12. júna 2014 vydal tento súd platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor 4. augusta 2014. Dňa 3. septembra 2014 bol spis postúpený okresnému súdu na ďalšie konanie. Dňa 5. novembra 2014 sa konalo prvé pojednávanie za účasti sťažovateľa a zástupcov sporových strán, ktoré však bolo odročené pre účely pripojenia iných spisov okresného súdu sp. zn. 5 C 85/2009 a sp. zn. 9 C 23/2013 preukazujúcich vlastníctvo sťažovateľa k nehnuteľnostiam, ako aj ďalších spisov stavebného úradu mesta Lučenec.

Druhé pojednávanie určené na 8. jún 2015 bolo odročené na 13. júl 2015 na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa z dôvodu kolízie s inými pojednávaniami na inom všeobecnom súde. Uvedené pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie. Otázky pre znalca boli žalovaným predložené 22. júla 2015 a sťažovateľ zložil zálohu na znalecké dokazovanie 3. augusta 2015.

Tretie pojednávanie sa konalo 22. februára 2016 za účasti sťažovateľa a sporových strán a bolo odročené opätovne pre účely vykonania znaleckého dokazovania a 25. februára 2016 sťažovateľ predložil otázky pre znalca. Dňa 26. augusta 2016 bolo nariadené znalecké dokazovanie aj s ohliadkou miesta samého na posúdenie nároku sťažovateľa (proti uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie 26. septembra 2016, v dôsledku čoho bola doplnená otázka pre znalca 24. novembra 2016, č. 1. 140, pozn.). Dňa 7. septembra 2016 súd priznal znalcovi preddavok na znalečné a spis doručil znalcovi prostredníctvom dožiadaného súdu až 8. februára 2017.

Znalecký posudok vypracovaný znalcom bol súdu doručený 24. apríla 2017, uznesením z 5. mája 2017 súd sporovým stranám uložil zaplatiť preddavok na trovy dôkazu a 8. júna 2017 priznal znalcovi znalečné za vypracovanie posudku.

Dňa 8. júna 2017 sťažovateľ doručil súdu „zmenu žaloby“. V podaní upresnil petit žaloby a tiež uviedol, že vychádzajúc zo znaleckého posudku bola celková výmera nezákonne zabratých pozemkov stanovená na 1248 m², a rozdiel v neprospech žalovaného predstavuje výmeru 22 m². Zmena žaloby bola doručená na vyjadrenie žalovanému 14. júna 2017, ktorý sa k nej vyjadril 28. júna 2017. Pojednávanie 9. októbra 2017 sa odročilo z dôvodu plnenia služobných povinností zákonného sudcu (predsedu okresného súdu, pozn.) na 30. október 2017, na ktorom boli vypočutí právni zástupcovia sporových strán a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že bude žiadané vyjadrenie odborníka k určení výšky adekvátneho nájomného v danej lokalite a bude vykonaná ohliadka na mieste samom (pred pojednávaním sa sťažovateľ pokúsil so žalovaným uzatvoriť mimosúdnu dohodu, pozn.). Dňa 9. novembra 2017 opätovne sťažovateľ žiadal, aby súd pripustil zmenu žaloby, a súčasne požiadal o zriadenie zabezpečovacieho opatrenia podľa § 343 ods. 1 až 3 Civilného sporového poriadku, pretože žalovaný je v zlej ekonomickej situácii. Dňa 8. decembra 2017 súd rozhodol o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovaného na zabezpečenie peňažnej pohľadávky vo výške požadovaného bezdôvodného obohatenia a trov konania spolu v sume 17 603 €.

Dňa 29. januára 2018 sa konala ohliadka na mieste samom a uznesením z 21. marca 2018 súd uložil povinnosť inému znalcovi, aby určil hodnotu pozemkov opísaných v znaleckom posudku (znalecký posudok doručil znalec okresnému súdu 26. októbra 2018). Dňa 3. mája 2018 podal žalovaný návrh na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorý bol 4. júla 2018 zaslaný na vyjadrenie sťažovateľovi (vyjadrenie podal 18. júla 2018). Podaním zo 6. decembra 2018 žalovaný podal návrh na zamietnutie žaloby z titulu nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného a 13. decembra 2018 okresný súd návrh na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol. Žalovaný podal proti tomuto uzneseniu odvolanie 28. decembra 2018.

Dňa 14. januára 2019 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že znalcovi budú zaslané pripomienky sporových strán k jeho znaleckému posudku. Uznesením sp. zn. 13 Co 36/2019 z 9. apríla 2019. krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým zamietol návrh na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia.

Dňa 23. apríla 2019 žalovaný opätovne podal návrh na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorý zopakoval aj 4. júna 2019 a toho istého dňa podal aj námietky k nesprávnosti znaleckého posudku. Dňa 10. júna 2019 podal sťažovateľ návrh na zmenu žaloby. Dňa 10. júna 2019 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 3. júl 2019 pre účely vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 5 920 € s prísl. a vo zvyšnej časti týkajúcej sa náhrady škody v sume 535,54 € zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podal žalovaný odvolanie 12. júla 2019 a sťažovateľ 15. júla 2019 vo vzťahu k zvyšnej zamietajúcej časti. Dňa 15. júla 2019 okresný súd zamietol návrh žalovaného na zrušenie zabezpečovacieho opatrenia. Po vyjadreniach sporových strán k ich odvolaniam bola vec 30. decembra 2019 predložená na rozhodnutie krajskému súdu, kde sa vedie pod sp. zn. 12 Co 249/2019.

IV.

Relevantná právna úprava a judikatúra

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

16. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

17. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, I. ÚS 132/03).

18. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné sudy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

19. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

21. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie.

22. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v z čl. 2 ods. 1 a čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý aj do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

23. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne,

spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

V.

Právne posúdenie veci

24. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

25. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o zaplatenie sumy z titulu bezdôvodného obohatenia, ktorý mal spočívať v majetkovom prospechu žalovaného z užívania nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľa bez právneho dôvodu, je bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a doterajšiu dĺžku konania viac ako 6 rokov nemohli výrazne ovplyvniť ani prípadné skutkové okolnosti prejednávanej veci (nariadenie dvoch znaleckých dokazovaní a ohliadka na mieste samom), ak by súd konal efektívne a hospodárne.

26. Správanie sťažovateľa ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd na základe zapožičaného súdneho spisu konštatuje, že sťažovateľ

neprispeľ k predĺženiu konania výrazným spôsobom, hoci je zrejmé, že podal žalobný návrh na miestne nepríslušnom súde a žiadal o odročenie pojednávania (právny zástupca sťažovateľa z dôvodov kolízie s inými pojednávaniami, pozri bod 12 – druhé pojednávanie). Pravidelne sa zúčastňoval ďalších pojednávanií aj s právnym zástupcom a včas reagoval aj na výzvy okresného súdu.

27. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

28. Celková dĺžka konania o návrhu sťažovateľa v právne pomerne jednoduchej veci, ktorá ku dňu rozhodovania ústavného súdu trvá viac ako 5 rokov, je v zmysle ustálenej judikatúry EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj judikatúry ústavného súdu k čl. 48 ods. 2 ústavy zjavne neprimeraná bez potreby bližšieho skúmania konkrétneho priebehu konania, bez ohľadu na to (pozri bod 12), že okresný súd naozaj nepochybne nariadil pojednávanie a rozhodoval aj o návrhoch sťažovateľa, ako aj žalovaného. Jeho postup však nebol efektívny (tak ako mu to ukladali spomínané procesné kódexy – pozri body 21 až 23 a ústavný súd dal v tomto smere za pravdu námietkam sťažovateľa v bode 5 a 6). Aj keď vo veci samej už rozhodol, konanie ešte nie je právoplatne skončené, pretože vec je predmetom odvolacieho konania.

29. Ústavný súd identifikoval konkrétne obdobia neefektívnej činnosti okresného súdu pri nariadovaní prvého znaleckého dokazovania, keď opakovane až dvakrát na ten účel odročil pojednávanie (13. júl 2015 a následne 22. februára 2016). Znalecké dokazovanie napokon nariadil až 26. augusta 2016, teda po viac ako jednom roku od odročenia pojednávania, a znalecký posudok bol doručený okresnému súdu až 24. apríla 2017. Ústavný súd preto s prihliadnutím na doterajšiu neakceptovateľnú dĺžku napadnutého konania a na zistené obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom.

30. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

31. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

32. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o tejto sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy prikázal okresnému súdu konať v namietanom konaní bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu) pre prípad, ak by rozsudok okresného súdu bol zrušený odvolacím súdom a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

VI.

Primerané finančné zadosťučinenie

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné právo alebo slobodu sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

35. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo

spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

36. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € z dôvodu , že „vzhľadom na náklady, ktoré z titulu porušených ústavných práv žalobcu, tento v predmetnej veci mal t. j. o majetkovú ujmu sťažovateľa. V danej veci sa tak jedná o úhradu nákladov žalobcu t. j. priznaním žiadaného finančného zadosťučinenia dôjde k úhrade skutočne vynaložených nákladov žalobcu vo veci samej - majetkovú ujmu sťažovateľa. Jedná sa o prostriedky, ktorých úhrada by zo strany žalobcu nebola nutná v prípade, že by Okresný súd Lučenec konal vo veci, v nadväznosti na ústavné práva žalobcu.

Súčasťou finančného zadosťučinenia je taktiež nemajetková ujma žalobcu spočívajúca vo výraznom zásahu do jeho vlastníckeho práva, ktoré ako najúplnejšie a najširšie vecné právo, aj z dôvodu konania Okresného súdu Lučenec, nepožíva náležitú ústavou a zákonom stanovenú ochranu. Nezákonný zásah do vlastníckeho práva žalobcu je z dôvodov na strane Okresného súdu Lučenec resp. z dôvodu prietáhov v konaní, nepretržitý a dlhodobý.“.

37. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

38. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci preto ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €, tak ako to požadoval v ústavnej sťažnosti (bod 3 výroku tohto nálezu).

VII.

Náhrada trov konania

39. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

40. Sťažovateľ si v konaní uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom v rozsahu dvoch úkonov právnej služby vykonaných v roku 2019.

41. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Náhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenia) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

42. Tarifná odmena za každý úkon [§ 11 ods. 2 a § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky] vykonaný v roku 2019 predstavuje sumu 163,33 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) k úkonu po 9,80 €, čo dovedna predstavuje sumu 346,26 €, tak ako to sťažovateľ aj navrhoval (bod 4 výroku tohto nálezu).

43. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu